

ФОРМУВАННЯ СПРЯМОВАНOSTI НА ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ

У статті проаналізовано пріоритети, сучасний стан та основні підходи до професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів. Доведено провідну роль спрямованості на особистісно орієнтоване навчання у процесі формування готовності майбутніх інженерів педагогів до реалізації особистісно орієнтованого навчання в професійно-технічних закладах освіти.

Постановка проблеми. Головною метою української системи освіти на сучасному етапі її розвитку є "створення умов для розвитку і самореалізації кожної особистості як громадянина України". У такому контексті освіта є "стратегічною основою розвитку особистості", а пріоритетом державної політики в галузі освіти визначена її особистісна орієнтація [1: 4-6].

Відтак, розвиток освітнього простору України детермінується процесами європейської інтеграції, які впливають на всі сфери життя держави, а тому і на стан вищої освіти, що чітко визначено орієнтирами модернізації освітньої діяльності у контексті входження в освітній та науковий європейський простір [2: 3-4]. За цих умов однією з основних цілей інтеграційного процесу є "розширення індивідуальних свобод особистості" [7, с. 6-7].

Необхідність реформування системи освіти України, її вдосконалення і підвищення рівня якості є найважливішою соціокультурною проблемою, яка значною мірою обумовлюється процесами глобалізації та потребами формування позитивних умов для індивідуального розвитку людини, її соціалізації та самореалізації у світі [4; 5]. Отже, реалізація ідей та принципів державної політики в галузі освіти робить необхідним дослідження теоретичних засад особистісно орієнтованого навчання.

Пріоритетом основних структурних засад створення європейського освітнього простору Комісія Європейського Союзу визначила високий рівень діяльності у галузі створення та впровадження стандартів підготовки фахівців професійної освіти, оскільки саме сучасні проблеми професійної освіти потребують спільних зусиль щодо їх вирішення [6: 190].

У цьому контексті підготовка майбутніх інженерів-педагогів до професійного становлення і творчої діяльності в професійно-технічних закладах освіти є актуальним завданням вищої освіти в Україні, оскільки основне завдання щодо навчання та виховання робітничого потенціалу країни в професійно-технічних закладах освіти покладено саме на інженерно-педагогічних працівників [7: 112-114].

Мета статті полягає у визначенні ролі спрямованості на особистісно орієнтоване навчання у профільній підготовці майбутніх інженерів педагогів.

Виклад основного матеріалу. Головною метою системи вищої інженерно-педагогічної освіти, як зазначено в Концепції розвитку інженерно-педагогічної освіти в Україні, є підготовка майбутніх інженерів-педагогів високої кваліфікації, здатних здійснювати соціально-професійну та виробничо-технологічну діяльність, згідно з державним соціальним замовленням для потреб професійно-технічних навчальних закладів [8].

У Концепції розвитку професійно-технічної освіти в Україні особлива увага надається формуванню якісно нового типу педагога професійної школи, який органічно поєднує функції викладача та майстра виробничого навчання [9: 41].

Необхідною умовою підготовки майбутнього інженера-педагога до впровадження навчання, орієнтованого на розвиток та саморозвиток особистості учня професійно-технічного закладу освіти, за нашими висновками, є формування спрямованості на особистісно орієнтоване навчання, яке забезпечується шляхом:

- модернізації змісту дисциплін педагогічної підготовки;
- упровадження варіативності форм і методів навчальної діяльності, спрямування педагогічних практик на особистісно орієнтоване навчання;
- організації наукової роботи по вивченню і систематизації досвіду реалізації особистісно орієнтованого навчання.

Теоретична підготовка з дисциплін педагогічного циклу здійснюється в процесі вивчення майбутніми інженерами-педагогами "Вступу до спеціальності" на 1-му курсі, "Педагогіки" – на 2-му, "Професійної педагогіки" – на 3-му та "Методики виховної роботи", "Методики викладання інженерних дисциплін", "Методики педагогічних досліджень", "Соціальної педагогіки" на 5-му курсі. Проте, як свідчать результати дослідження, традиційний зміст дисциплін педагогічної підготовки у сучасних вищих навчальних закладах не забезпечує формування спрямованості майбутнього інженера-педагога на особистісно орієнтоване навчання в професійно-технічних закладах освіти, а тому потребує вдосконалення та модернізації. Саме тому метою модернізації змісту дисциплін педагогічної підготовки

майбутнього інженера-педагога є формування теоретичних і практичних знань гуманізації освітнього процесу й особливостей особистісно орієнтованого навчання в професійно-технічних закладах освіти, мотивації до такого навчання, до пізнання та сприяння розвитку особистості учня.

Означена модернізація передбачає оволодіння майбутніми інженерами-педагогами знаннями теорії та практики особистісної орієнтації навчання, а саме: понять "людина", "особистість", "індивід", "гуманізація освіти", "особистісний підхід", "суб'єктний досвід", "особистісно орієнтоване навчання", "технології особистісно орієнтованого навчання". Засобом модернізації визначено включення до змісту дисциплін педагогічної підготовки відповідних модулів та тем. Іншою важливою метою модернізації змісту дисциплін педагогічної підготовки є формування у майбутніх інженерів-педагогів системи мотивів та цінностей, пов'язаних з усвідомленням неповторності та ролі особистості учня в процесі організації його навчання в професійно-технічному закладі освіти; усвідомленням необхідності застосування особистісно орієнтованого навчання, появою потреби й бажання пізнавати, сприяти розвитку особистості учня та розробляти власні методики особистісно орієнтованого навчання.

З метою ознайомлення з історією зародження й становлення гуманістичних поглядів у філософській, психологічній, педагогічній науках до змісту дисципліни "Вступ до спеціальності", з якої розпочинається вивчення майбутніми інженерами-педагогами першого року навчання блоку педагогічних дисциплін, доцільно внести наступні теми: "Гуманізація освіти – сучасний напрямок розвитку системи професійної підготовки робітничих кадрів в Україні"; "Розв'язання актуальних проблем вітчизняної психолого-педагогічної науки шляхом реалізації особистісного підходу в процесі організації навчання учнів професійно-технічних закладів освіти". Лекції з даних тем доцільно проводити у формі діалогу, в ході якого мають обговорюватися питання, заздалегідь підготовлені викладачем, а також ті питання, які виникають у майбутніх інженерів-педагогів у ході лекції.

Практичні заняття, завданням яких є закріплення знань теорії й практики гуманізації освіти, організуються у формі "круглого столу". Майбутнім інженерам-педагогам пропонуються наступні питання для обговорення: "Концептуальні засади та практичний досвід гуманізації освітнього процесу"; "Сучасні тенденції гуманізації освітнього процесу в професійно-технічних закладах освіти"; "Проблеми реалізації особистісного підходу в навчанні учнів професійно-технічних закладів освіти: шляхи та перспективи розв'язання".

На семінарських заняттях зі "Вступу до спеціальності" майбутнім інженерам-педагогам пропонується підготувати доповіді на теми: "Зародження гуманістичних поглядів у давньогрецькій філософії (Демокрит, Сократ, Платон, Аристотель)"; "Філософські погляди середньовічних просвітителів-гуманістів Тертуліана, Августина, Аквіната в епоху монополії церкви", "Вклад філософів Еразма Роттердамського, Вітторіно да Фельтре, Франсуа Рабле, Мішеля Монтеня у розвиток гуманістичних поглядів епохи Відродження"; "Пріоритет особистості дитини в педагогічних вченнях великих педагогів-гуманістів Я. А. Коменського та І. Г. Песталоцці"; "Особистість у працях українського філософа-просвітника Г. С. Сковороди"; "Становлення гуманної педагогіки К. Д. Ушинського, А. С. Макаренка та В. О. Сухомлинського"; "Розв'язання проблем гуманізації освіти в працях сучасних вітчизняних дослідників (філософів, психологів, педагогів)".

Для оволодіння майбутніми інженерами-педагогами знаннями структури, особливостей пізнання, функціонування й розвитку особистості учня передбачається включення модуля "Психолого-педагогічні засади вивчення та формування особистості учня професійно-технічного закладу освіти" в зміст дисципліни "Педагогіка" на другому курсі навчання.

Метою вивчення модуля "Особистісно орієнтоване навчання: пріоритети, суть, зміст", який вводить у зміст дисципліни "Професійна педагогіка" для студентів спеціальності "Професійна освіта" третього року навчання є формування їх знань теорії й практики особистісно орієнтованого навчання (мети, завдань, принципів, форм, методів, засобів, особливостей оцінювання навчальних досягнень, рефлексії) та формування мотивації до майбутньої педагогічної діяльності в професійно-технічних закладах освіти на засадах особистісно орієнтованого навчання.

Модернізація змісту дисциплін педагогічної підготовки для майбутніх інженерів-педагогів п'ятого року навчання передбачає включення теми "Особистісно орієнтовані технології викладання інженерних дисциплін у професійно-технічних закладах освіти" до дисципліни "Методика викладання інженерних дисциплін", в ході вивчення якої студенти оволодівають знаннями сучасних концепцій особистісно орієнтованої технологізації навчального процесу.

Формування системи позитивних мотивів до особистісно орієнтованої технологізації навчального процесу та систематизацію знань з даної теми забезпечує виконання майбутніми інженерами-педагогами творчого завдання: заповнити порівняльну таблицю параметрів традиційних й особистісно орієнтованих технологій навчання. Завданням практичних занять є: обговорити, порівняти та зробити висновки щодо специфіки застосування в процесі викладання інженерних дисциплін у професійно-технічних закладах освіти найбільш визнаних технологій особистісно орієнтованого навчання: технології розвивального навчання, проектної

технології, технології саморозвитку (технології формування творчої особистості, технології навчання як дослідження, технології евристичного навчання, технології створення ситуацій успіху).

Для студентів п'ятого року навчання передбачається включення до змісту дисципліни "Соціальна педагогіка" теми "Роль особистості учня в процесі його соціалізації". В ході проблемної лекції із цієї теми майбутні інженери-педагоги встановлюють особливості самоусвідомлення, самовизначення, самореалізації особистості учня професійно-технічного закладу освіти в процесі його соціалізації. На практичному занятті студентами в мікрогрупах досліджуються наступні питання: "Вплив мегафакторів, макрофакторів та мезофакторів на процес соціалізації учня", "Мікросоціум та його вплив на особистість учня професійно-технічного закладу освіти".

Таким чином, модернізація змісту дисциплін педагогічної підготовки майбутніх інженерів-педагогів забезпечує:

- оволодіння знаннями теорії й практики гуманізації освітнього процесу, пізнання та розвитку особистості учня в процесі навчання, особистісної орієнтації навчання в професійно-технічних закладах освіти;
- формування в майбутнього інженера-педагога системи мотивів, цінностей, переконань у неповторності та винятковій ролі особистості учня в процесі його навчання; потреб і бажання організувати особистісно орієнтоване навчання в ході майбутньої педагогічної діяльності у професійно-технічних закладах освіти.

Упровадження варіативності форм і методів навчальної діяльності в ході вивчення педагогічних дисциплін здійснюється з метою оволодіння майбутніми інженерами-педагогами практичними вміннями й навичками використовувати особистісно орієнтовані форми, методи та засоби навчання. Для забезпечення варіативності майбутнім інженерам-педагогам у процесі організації їх навчальної діяльності з педагогічних дисциплін пропонуються наступні форми: лекції-діалоги, проблемні лекції, лекції-прес-конференції, семінари-диспути, семінари-практикуми, дослідницькі семінари, практичні заняття – засідання "круглого столу", практичні заняття моделювання педагогічної діяльності.

Метою лекції-діалогу "Розв'язання актуальних проблем вітчизняної психолого-педагогічної науки шляхом реалізації особистісного підходу в процесі організації навчання учнів", яка проводиться для студентів першого курсу, є оволодіння та особистісне привласнення знань теорії гуманізації освіти. Викладачем готується система питань, завдяки якій студенти приходять до розуміння й особистісного сприйняття навчального матеріалу. Характерною особливістю лекції-діалогу є тісна пізнавальна та емоційна взаємодія викладача та студента.

На початку проблемної лекції "Історія розвитку та генезис поняття "особистість" у філософській, психологічній, педагогічній науках" (2 курс) викладачем формулюються проблемні питання, які потребують дослідження та розв'язання. Наприкінці лекції студенти пропонують шляхи розв'язання проблеми, визначеної лектором, та формулюють власні проблеми, після чого відбувається їх обговорення, перевірка отриманих результатів, співставлення їх із початковою гіпотезою, систематизація й узагальнення отриманих знань, обговорення роботи.

Метою лекції-прес-конференції "Особистісно орієнтовані технології викладання інженерних дисциплін у професійно-технічних закладах освіти" (5 курс) є створення умов для особистісної реалізації майбутніх інженерів-педагогів. У ході лекції після вступної доповіді викладача заслуховуються доповіді "прес-центру", після чого студенти ставлять запитання, на які відповідають один або декілька членів "прес-центру". Кінцевим етапом лекції є обговорення та підведення її підсумків.

У ході семінару-диспуту "Роль особистості учня професійно-технічного закладу освіти в процесі його навчання" студенти другого курсу вчаться відстоювати свою позицію, вести наукову дискусію з означеної проблеми, шляхом співставлення різних точок зору приходять до її оптимального розв'язання. Питання для обговорення й вирішення поставленої проблеми формулюються на початку заняття спільно викладачем і студентами. Важливою за таких умов є наявність актуальної проблеми, яка потребує розв'язання, та широта точок погляду на неї.

На практичному занятті моделювання педагогічної діяльності "Особливості застосування особистісно орієнтованих форм і методів навчання в професійно-технічному закладі освіти", яке проводиться для студентів третього курсу, розв'язується завдання щодо оволодіння майбутніми інженерами-педагогами вміннями застосовувати теоретичні знання в майбутній практичній діяльності, формується їх здатність розв'язувати нестандартні педагогічні ситуації. За такого підходу викладач виконує роль консультанта, тоді як від студента вимагається високий рівень активності, самостійності, наполегливості в досягненні мети.

Ефективними у процесі впровадження варіативності навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів є такі методи:

- діалогічні методи викладання навчального матеріалу (бесіда, пояснення, дискусія, консультування);
- методи стимулювання та мотивації учіння (пізнавальні, ділові педагогічні ігри, заохочення);
- пошуково-творчі методи (евристичні, проблемні, дослідницькі);
- аналіз педагогічних ситуацій (проблемних, звичайних, нетипових);
- методи дослідження інформаційних джерел (планування, конспектування);

– контрольні-оцінкові методи (попередній екзамен, усна доповідь, усне обговорення, тестування, творча контрольна робота).

Забезпечення варіативності форм і методів навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів у процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін здійснюється шляхом надання їм права та свободи вибору. Під час вибору форм і методів навчальної діяльності перевага надається особистісно орієнтованим, оскільки саме вони сприяють розвитку особистості майбутнього інженера-педагога та забезпечують його підготовку до застосування таких форм, методів і засобів у процесі організації особистісно орієнтованого навчання в професійно-технічних закладах освіти.

Спрямування на особистісно орієнтоване навчання педагогічної практики на третьому та п'ятому курсах має за мету оволодіння майбутніми інженерами-педагогами практичними вміннями, навичками, набуття досвіду організації особистісно орієнтованого навчання та передбачає вдосконалення, в порівнянні з традиційною педагогічною практикою, діяльності майбутніх інженерів-педагогів у процесі проходження практики в професійно-технічних закладах освіти.

З метою вивчення особистісних якостей та властивостей учнів професійно-технічних закладів освіти майбутні інженери-педагоги ведуть спостереження за їхньою навчальною діяльністю, проводять бесіди, анкетування, виявляють особистісні характеристики учнів у процесі спілкування. Результати дослідницької роботи майбутні інженери-педагоги занотують в щоденник педагогічної практики та обговорюють в процесі роботи школи майбутнього інженера-педагога "Пізнай та допоможи розкритися".

У ході проходження педагогічної практики, спрямованої на особистісно орієнтоване навчання, майбутні інженери-педагоги ведуть спостереження за теоретичними та практичними заняттями викладачів професійно-технічних закладів освіти, здійснюють аналіз занять з позиції їх спрямування на особистісно орієнтоване навчання, заповнюють щоденники спостережень.

Майбутніми інженерами-педагогами проводяться також особистісно орієнтовані виробничі (на третьому курсі) та теоретичні заняття (на п'ятому курсі). Більшість студентів третього курсу в ході проведення виробничих занять мету заняття формують спільно з учнями, вдало застосовуючи особистісно орієнтовані форми й методи навчання, результати діяльності учнів оцінюються не лише з позиції набутих умінь і навичок роботи з технічним обладнанням, а й з позиції особистісних новоутворень учнів. Проведені заняття обговорюють з викладачем – керівником педагогічної практики, спрямованої на особистісно орієнтоване навчання. Самоаналіз проведених занять майбутні інженери-педагоги занотують в щоденник педагогічної практики.

Студенти п'ятого курсу відпрацьовують у ході педагогічної практики вміння застосовувати особистісно орієнтовані технології навчання. Особливу перевагу майбутні інженери-педагоги надають технологіям розвивального навчання, саморозвитку, евристичного навчання та створення ситуацій успіху. Самоаналіз занять, висновки щодо переваг, недоліків тих чи інших технологій особистісно орієнтованого навчання в професійно-технічних закладах освіти майбутні інженери-педагоги записують в щоденники педагогічної практики для обговорення в процесі роботи школи майбутнього інженера-педагога "Пізнай та допоможи розкритися".

У свою чергу, метою науково-практичної роботи по вивченню та систематизації досвіду організації особистісно орієнтованого навчання в професійно-технічних закладах освіти є інтеграція набутих теоретичних і практичних знань, умінь особистісно орієнтованого навчання, навичок їх творчого застосування у майбутній педагогічній діяльності.

Важливим напрямом діяльності майбутніх інженерів-педагогів у ході проходження педагогічної практики є вивчення ними досвіду роботи викладачів професійно-технічних закладів освіти щодо впровадження особистісно орієнтованого навчання. З цією метою майбутні інженери-педагоги знайомляться з нормативною документацією професійно-технічного закладу освіти, вивчають проблемну тему закладу, аналізують напрацювання методичних об'єднань викладачів із проблеми реалізації особистісно орієнтованого навчання, вивчають досвід роботи викладачів щодо впровадження особистісно орієнтованого навчання.

У ході проходження педагогічної практики майбутні інженери-педагоги обирають тему науково-практичної дослідницької роботи. Особлива увага в процесі дослідницької діяльності надається вивченню та розв'язанню наступних проблем особистісно орієнтованого навчання в професійно-технічних закладах освіти: "Особливості формування особистості учня професійно-технічного закладу освіти"; "Урахування особистісного досвіду учня професійно-технічного закладу освіти в процесі організації його навчання"; "Особистісно орієнтоване освітнє середовище в процесі навчання учнів професійно-технічних закладів освіти"; "Суб'єкт-суб'єктна взаємодія інженера-педагога та учня професійно-технічного закладу освіти в ході організації його навчання"; "Організація самостійної навчальної діяльності учнів професійно-технічних закладів освіти в умовах особистісно орієнтованого навчання"; "Контроль навчальної діяльності учнів професійно-технічних закладів освіти в умовах особистісно орієнтованого навчання".

Таким чином, формування спрямованості майбутнього інженера-педагога на особистісно орієнтоване навчання є важливою умовою його підготовки до реалізації особистісно орієнтованого навчання в професійно-технічних закладах освіти. Формування системи особистісних цінностей майбутнього інженера-педагога, пов'язаних з усвідомленням неповторності, цінності особистості кожного учня, мотивів до особистісно орієнтованого навчання в професійно-технічних закладах освіти (ціннісно-мотиваційного компоненту) забезпечується шляхом модернізації змісту дисциплін педагогічної підготовки (включення тем, які розкривають питання зародження та розвитку гуманістичних поглядів у філософській, психологічній, педагогічній науках, питання становлення особистісного підходу в освіті, проблеми пізнання, сприяння розвитку особистості учня в процесі навчання).

У свою чергу, модернізація змісту дисциплін педагогічної підготовки забезпечує формування та особистісне привласнення майбутнім інженером-педагогом знань теорії й практики особистісно орієнтованого навчання в професійно-технічних закладах освіти (змістовий компонент підготовки).

Упровадження в практику підготовки майбутніх інженерів-педагогів варіативності форм (лекцій-діалогів, проблемних лекцій, лекцій-прес-конференцій, семінарів-диспутів, семінарів-практикумів, дослідницьких семінарів) та методів (діалогічних, стимулювання та мотивації учіння, пошуково-творчих, аналізу педагогічних ситуацій, контрольних-оцінкових) навчальної діяльності, а також спрямування педагогічних практик студентів 3, 5-их курсів на особистісно орієнтоване навчання (спостереження за навчальною діяльністю учнів, бесіди, анкетування; спостереження та аналіз занять у професійно-технічних закладах освіти з позиції їх орієнтації на особистісно орієнтоване навчання, заповнення щоденників спостережень; проведення особистісно орієнтованих виробничих та теоретичних занять, самоаналіз проведених занять) забезпечує формування умінь і навичок майбутніх інженерів-педагогів організувати особистісно орієнтоване навчання в професійно-технічних закладах освіти.

З метою формування умінь майбутнього інженера-педагога створювати власні методики особистісно орієнтованого навчання, умінь виявляти, досліджувати та розв'язувати проблеми особистісно орієнтованого навчання ефективною є наукова робота майбутніх інженерів-педагогів по вивченню та систематизації досвіду організації особистісно орієнтованого навчання в професійно-технічних закладах освіти (вивчення, аналіз, розв'язання проблемних тем закладу, досвіду впровадження особистісно орієнтованого навчання викладачами професійно-технічних закладів освіти; розробка майбутніми інженерами-педагогами дослідницьких робіт).

У контексті формування спрямованості на особистісно орієнтоване навчання доведено ефективність упровадження в практичну діяльність вищих навчальних закладів визначених напрямів модернізації мети, змісту, методів, форм аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів, що загалом сприяє підготовці до особистісно орієнтованого навчання в професійно-технічних закладах освіти.

Подальшого дослідження, на наш погляд, потребують: обґрунтування умов формування готовності до реалізації особистісно орієнтованого навчання в процесі післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників; розробка і вдосконалення методик особистісно орієнтованого навчання в професійно-технічних закладах освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // *Освіта України*. – 2001. – № 29. – С. 4–6.
2. Вища освіта України і Болонський процес : [навчальний посібник] / [за ред. В. Г. Кременя ; авторський колектив : М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук та ін.]. – Тернопіль : Навчальна книга ; Богдан, 2004. – 384 с.
3. Програма дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України // *Освіта*. – 2004. – 11–18 лютого. – С. 6–7.
4. Болонський процес у фактах і документах (Сорбонна – Болонья – Саламанка – Прага – Берлін) / [упор. М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук та ін.]. – Тернопіль : Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2003. – 52 с.
5. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес : [матеріали до першої лекції] / [відп. ред. М. Ф. Степко ; уклад. М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, К. М. Левківський, Ю. В. Сухарніков]. – Київ, 2004. – 26 с.
6. Сисоєва С. О. Проблема критеріїв ефективності професійної підготовки в контексті євроінтеграції / С. О. Сисоєва // *Педагогічна і психологічна науки в Україні* : [збірник наукових праць (до 15-річчя АПН України) : у 5-ти т.]. – Т. 5 : Неперервна професійна освіта : теорія і практика. – К. : Педагогічна думка, 2007. – 392 с.
7. Романчук Н. О. Особистісна орієнтація педагогічної підготовки майбутнього інженера-педагога / Н. О. Романчук // *Проблеми становлення та самореалізації творчої особистості майбутніх фахівців гуманітарного спрямування* : [збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції]. – Хмельницький : ХНУ, 2010. – С. 112–114
8. Концепція розвитку інженерно-педагогічної освіти в Україні. – Харків : УПА, 2004. – 40 с.
9. Ничкало Н. Г. Українські концепції професійної освіти : тенденції і перспективи / Н. Г. Ничкало // *Педагогічна і психологічна науки в Україні*. – Т. 5. – К. : Педагогічна думка, 2007. – С. 39–47.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Natsional'na doktryna rozvytku osvity Ukrainy u XXI stolitti [The National Doctrine of Education of Ukraine in the XXI Century] // Osvita Ukrainy [Education in Ukraine]. – 2001. – № 29. – S. 4–6.
2. Vyscha osvita Ukrainy i Bolons'kyi protses [Higher Education in Ukraine and the Bologna Process] : [navchalnyi posibnyk] / [za red. V. G. Kremenya ; avtors'kyi kolektyv M. F. Stepko, Yu. Yu. Bolyubash, V. D. Shynkaruk]. – Ternopil : Navchalna knyga : Bogdan, 2004. – 384 s.
3. Programa dii shchodo realizatsii polozhen' Bolons'koi deklaratsii v systemi vyshchoi osvity i nauky Ukrainy [The Programme of Action for the Implementation of the Bologna Declaration in Higher Education and Science of Ukraine] // Osvita [Education]. – 2004. – 11-18 lyutogo. – S. 6–7.
4. Bolons'kyi protses u faktakh i dokumentakh (Sorbonna – Bologna – Praga – Berlin) [Bologna Process in the Facts and Documents] (Sorbonna – Bologna – Praga – Berlin) / [upor. M. F. Stepko, Ya. Ya. Boliubash, V. D. Shynkaruk]. – Ternopil' : Vydavnytstvo TDPU im. V. Gnatyuka, 2003. – 52 s.
5. Modernizatsiya vyshchoi osvity Ukrainy i Bolonskii protses [Higher Education Modernization and Bologna Process] : [materialy do pershoi leksii] / [vidp. red. M. F. Stepko ; uklad. M. F. Stepko, Ya. Ya. Bolyubash, K. M. Levkivs'kyi, Yu. V. Sukharnikov]. – Kyiv, 2004. – 26s.
6. Sysoeva S. O. Problema kryteriiv efektyvnosti profesinoi pidgotovky v konteksti yevrointegratsii [The Criteria Problem of the Professional Preparation Efficiency in the Context of the European Integration] / S. O. Sysoeva // Pedagogichna i psykholohichna nauky v Ukraini [Pedagogical and Psychological Sciences in Ukraine] : [zbirnyk naukovykh prats']. – T. 5 : Neperervna profesiina osvita : teoriya i praktyka. – K. : Pedagogichna dumka, 2007. – 392 s.
7. Romanchuk N. O. Osobystisna orientatsiya pedagogichnoi pidgotovky maibutniogo inzhenera-pedagoga [The Personal Orientation of Future Engineering Teacher's Pedagogical Training] / N. O. Romanchuk // Problemy stanovlennya ta samorealizatsii tvorchoi osobystosti maibutnikh fakhivtsiv humanitarnogo spryamuvannya [Problems of the Establishment and Self-Realization of the Future Humane Specialists' creative Personality] : [zbirnyk materialiv Vseukrains'koi naukovo-praktychnoi konferentsii]. – Khmel'nytskyi : KHNU, 2010. – S.112–114.
8. Kontseptsiya rozvytku inzhenerno-pedagogichnoi osvity v Ukraini [The Concept of Engineering-Pedagogical Education in Ukraine]. – Kharkiv : UIPA, 2004. – 40 s.
9. Nychkalo N. G. Ukrains'ki kontseptsii profesiinoy osvity : tendentsii i perspektyvy [Ukrainian Concepts of vocational education : Trends and Prospects] / N. G. Nychkalo // Pedagogichna i psykholohichna nauky v Ukraini [Pedagogical and Psychological Sciences in Ukraine]. – T. 5. – K. : Pedagogichna dumka, 2007. – S. 39–47.

Матеріал надійшов до редакції 22.01. 2013 р.

Romanchuk N. A. Формирование направленности на личностно ориентированное обучение в процессе профессиональной подготовки будущих инженеров-педагогов.

В статье проанализированы приоритеты, современное состояние, основные подходы в профессиональной подготовке будущих инженеров-педагогов. Доказана ведущая роль направленности на личностно ориентированное обучение в процессе формирования готовности будущих инженеров-педагогов к реализации личностно ориентированного обучения в профессионально-технических учебных заведениях.

Romanchuk N. O. The Formation of the Orientation on the Personal Oriented Education during the Future Engineering Teachers' Professional Preparation.

The article analyzes priorities, the current state, basic approaches for the future engineering teachers' professional preparation. The leading role of the orientation on the personal oriented education in the process of forming future engineering teachers' readiness for the implementation of the personal oriented education in the vocational and technical educational institutions are proved.